

CYFARFOD: **PWYLLGOR ARCHWILIO**

DYDDIAD: **01 Rhagfyr 2016**

TEITL: **Adroddiadau Archwilio Allanol**

PWRPAS: **Cyflwyno crynodeb o gamau gweithredu sefydlwyd gan y gwasanaethau mewn ymateb i adroddiadau archwilio allanol a'u hargymhellion er ystyriaeth y Pwyllgor Archwilio**

AWDUR: **Geraint Owen, Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol**

AELOD CABINET: **Cynghorydd Dyfrig Siencyn**

1. Cyflwyniad

1.1 Mae cyfrifoldeb ar y Pwyllgor Archwilio i ystyried adroddiadau archwilio allanol, gan gynnwys adroddiadau cenedlaethol, yr argymhellion a gynhwysir ynddynt, a goblygiadau rhain i lywodraethu, rheoli risg neu reolaeth, gan sicrhau bod trefniadau a phrosesau ar waith er mwyn sicrhau bod yr argymhellion hyn yn cael eu gweithredu.

2. Dilyniant o'r adroddiad blaenorol

Darparir eglurhad/ gwybodaeth bellach ar y materion isod a adnabuwyd yn y cyfarfod arbennig ar 23ain Mehefin 2016.

2.1 Yn dilyn ymlaen o Gwerthusiad Perfformiad Blynyddol AGGCC 2013-14 a'r maes gwella 'Ymwbyddiaeth a defnydd o wasanaethau eiriolaeth' ydi'r Adran yn fodlon bod pob plentyn yn cael cynnig eiriolaeth?

“Mae pob plentyn a pherson ifanc sydd yn gymwys i wasanaethau eiriolaeth statudol yn derbyn gwybodaeth ar sut i gysylltu gyda'r gwasanaeth sydd yn cael ei ddarparu yn rhanbarthol gan Tros Gynnal Plant ar sail 'issue based advocacy'. Mae gofalwyr a rhieni yn derbyn gwybodaeth am y gwasanaeth ac ar sut i gyfeirio atynt petai'r plentyn neu'r person ifanc yn dymuno hynny. Mae rhai plant yn dewis cysylltu gyda gwasanaeth eiriolaeth ffurfiol ac rydym yn cadw'r niferoedd a'r rhesymau am y cyfeiriadau ac yn monitro hynny gyda'r darparwr yn chwarterol, ond mae nifer uchel o blant yn dewis person sydd yn agos atynt, er enghraifft gofalwr, rhiant, gweithiwr cymdeithasol i eiriol ar eu rhan yn hytrach na mynd at wasanaeth ffurfiol.”

2.2 O dan Gwerthusiad Perfformiad Blynyddol AGGCC 2013-14 a'r maes gwella 'Amseroldeb cynadleddau amddiffyn plant' oes modd cael mwy o wybodaeth o ran pam nad ydi swyddogion yn medru mynychu'r cynadleddau achos, a beth yw'r camau posib sydd angen eu cymryd i ddatrys y broblem?

“Gwelir o'r ystadegau fod cynnydd sylweddol mewn nifer y cynadleddau yn ystod 2015/16. Roedd hyn yn gyfnod hynod o brysur, gydag achosion cymhleth a nifer o deuluoedd efo mwy na 2 o blant (e.e. 5 mewn un teulu ac 8 mewn un arall). Roedd y pwysau gwaith yn arbennig o heriol ac mae'n hawdd anghofio bod cynadleddau ond yn rhan fechan o'r dyletswyddau a'r gwaith mae

gweithwyr yn ei wneud. Roedd mwy o gyfarfodydd strategaeth, mwy o achosion ger bron y llysoedd ac roedd adegau pan oedd adnoddau'r adran yn ei chael yn anodd ymdopi a'r llwyth gwaith. Rhwymau pam roedd rhai cynadleddau y tu allan i amserlen:

i) Mae'r Canllawiau Amddiffyn Plant yn rhoi 15 diwrnod gwaith i gyflawni'r ymchwiliad amddiffyn plant a dod a'r achos i gynhadledd. Os oes nifer o achosion angen ymchwiliad S47 ar yr un pryd mae'n anodd sicrhau fod pob un ohonynt yn cael eu cyflawni o fewn 15 diwrnod. Does dim pwrpas cynnal cynhadledd os nad yw'r ymchwiliad wedi ei gwblhau a gwybodaeth ddigonol ar gael.

ii) Mae adnoddau Heddlu hefyd yn fwy prin ac mae'n anodd trefnu ymchwiliad ar y cyd lle bo'r angen, pan mae'r Heddlu a/neu wasanaethau cymdeithasol yn brin o staff i wneud y gwaith, neu fod y staff sydd ar gael eisoes yn brysur gydag achosion.

iii) Argaeledd Cadeirydd. Am y rhan helaeth o'r cyfnod, un swyddog oedd ar gael i gadeirio (erbyn hyn mae swyddog arall ar gael ac yn cadeirio 2 gynhadledd yr wythnos). Yn Arfon fe glustnodir dau ddiwrnod yr wythnos ar gyfer cynnal cynadleddau, a diwrnod yn Nwyfor/ Meirionnydd. Roedd yn arferiad i'r Cadeirydd yn ystod y cyfnod prysur i gadeirio 8 i 10 cynhadledd yr wythnos. O gofio mor ddwys ag anodd yw natur y cyfarfodydd yma a'r angen i deithio i rai ohonynt, roedd hyn yn cynrychioli "productivity" uchel iawn, oedd yn anodd ei gynnal yn ddiogel. Mae' anodd darganfod "slot" rhydd i gynhadledd ar adegau.

i) O bryd i'w gilydd, mae salwch yn ffactor, gweithiwr neu gadeirydd yn sâl.

v) Mae pob asiantaeth berthnasol i'r maes yma yn ceisio gwneud y gorau gallent yng ngwyneb hinsawdd ariannol heriol. Mae'r Heddlu wedi gwneud penderfyniad na fyddent yn anfon cynrychiolaeth i gynadleddau adolygol. Mae hyn yn golygu fod un asiantaeth statudol yn absennol i gychwyn. Gall asiantaethau eraill fod yn absennol, e.e. ysgolion (sydd yn ei chael yn anodd ar adegau i lenwi'r bwlch i alluogi staff i fynychu). Mae meddygon plant cymunedol yn ceisio mynychu, ond maent yn gweithio ar draws ardaloedd mawr ac yn aml yn methu dod. I fod yn "quorate" mae angen 3 asiantaeth statudol i fod yn bresennol. Mae'r cadeirydd yn ystyried os oes posib cynnal y gynhadledd gyda'r gynrychiolaeth a'r wybodaeth sydd ar gael. Ar adegau, mae angen gohirio, ac mae hyn yn eithriad."

2.3 Oes modd cael ffigwr o ran faint o bobl ifanc NEET sydd gennym yng Ngwynedd?

"Data Hydref 2016:-

139 o rai 16/17 oed yn NEET - Data 5 haen Gyrfa Cymru sef y system genedlaethol i dracio pobl ifanc

305 o rai 18-24 oed yn NEET (di-waith)- Data DWP o NOMIS

Cyfanswm o 444 (Hydref 2016)

Er gwybodaeth pe bai'r 444 yn aros yn NEET ac yn peidio ag ymgysylltu gyda byd gwaith fel oedolion byddai'r gost i'r wlad yn £1 miliwn (Cole et al 2010)

Er gwybodaeth hefyd rydym newydd dderbyn ffigyrau NEET 2015 sef disgyblion blwyddyn 11 gadawoch ysgol y flwyddyn yma yn NEET - 1.8%. Mae 1.8% ymysg y gorau yng Nghymru h.y. mae gennym ni lai o bobl ifanc yn gadael ysgol y NEET na'r cyfartaledd cenedlaethol."

- 2.4 O dan 'Codi ymwybyddiaeth o oblygiadau a gofynion Trefniadau Diogelu rhag Colli Rhyddid (DoLS) a gweithredu'r trefniadau llywodraethu ar gyfer gweithredu'r gweithdrefnau' nodwyd y cynnydd aruthrol mewn ceisiadau ers dyfarniad llys yn achos Cheshire West. Mae'r Pwyllgor yn gofyn sut mae'r Adran y delio gyda hyn a beth yw'r ymateb i'r cynnydd hyn.

"Mae cyfrifoldebau diogelu yn ei gyfanrwydd yn trosglwyddo yn llawn yn ôl i'r Adran

Rydym am benodi Rheolwr Diogelu a Sicrwydd Ansawdd i gymryd perchnogaeth graffu'r materion yma ar draws yr Adran. Bydd y Rheolwr yma yn rheoli ac yn arwain ar waith Uned newydd yn gweithio ar draws yr adran (uned diogelu a sicrwydd ansawdd)

Bydd gwaith DoLS yn rhan allweddol o waith yr uned yma

Ar ôl sefydlu'r rôl Rheolwr Diogelu a Sicrwydd Ansawdd bydd bid yn cael ei gyflwyno er mwyn gosod y rôl bresennol DoLS yn barhaol. Bydd Uned Diogelu a Sicrwydd Ansawdd yn cael ei sefydlu gyda mwyafrif o'r tîm yn gwneud asesiadau DoLS (BIA) ac yn rhannu'r baich gwaith yma o dan arweiniad y Rheolwr newydd

Mae cadarnhad wedi ei dderbyn wythnos diwethaf ein bod am dderbyn cyllideb fach (just o dan £20K) er mwyn helpu i ni ymdrin ar lwyth gwaith cynyddol. Byddan yn defnyddio'r gyllideb i dalu am asesiadau a thaliadau ffi i helpu cwblhau asesiadau ar y rhestr aros.

Rhaid cofio fod y patrwm llif gwaith cynyddol yma i weld ar draws Prydain, gyda sawl pryder wedi ei godi a'r mater ar raglen y Bwrdd Diogelu Rhanbarthol a'r Grŵp gweithredol diogelu oedolion Gwynedd ac Ynys Môn. Felly, nid yw yn bell o fod yn fater i Gwynedd yn unig."

3. Crynodeb o'r adroddiadau yn Atodiad 1

Ceir crynodeb isod o'r adroddiadau sydd yn Atodiad 1.

- 3.1 Cyflwynir yn Atodiad 1 restr o arolygiadau a gynhaliwyd gan archwilwyr allanol dros y blynyddoedd diwethaf ynghyd â'u cynigion ar gyfer gwella, eu cynlluniau gweithredu a'r cynnydd sydd wedi digwydd hyd yma. Bydd angen i'r pwyllgor ystyried a yw'n fodlon gyda'r cynnydd sydd wedi digwydd.
- 3.2 Mae'r wybodaeth wedi ei nodi mewn trefn gronolegol er hwylustod ac yn cynnwys ymateb i adroddiadau cenedlaethol yn ogystal â rhai sy'n benodol i Wunedd.
- 3.3 Ceir restr o'r adroddiadau a'u ffynonellau yn Atodiad 2.

- 3.4 O'r 69 o gynigion / argymhellion sydd wedi eu cynnwys yn Atodiad I, mae crynodeb o'r cynnydd arnynt fel a ganlyn:

Cynnydd	Nifer
Heb gychwyn	4
Wrthi'n cael ei gynllunio	2
Ar waith	34
Wedi'i gwblhau	29
Cyfanswm	69

3.5 Gwelir fod 29 allan o 69 wedi eu cwblhau.

4. Cynnwys yr adroddiad i'r dyfodol

- 4.1 Ar hyn o bryd rydym yn adrodd ar yr holl argymhellion sydd yn nodi eu bod heb eu cwblhau o adroddiadau sydd yn mynd yn ôl cryn flynyddoedd, 2012 erbyn hyn. Rydym felly yn gofyn i chi ystyried a fyddai'n fwy priodol ar gyfer adroddiadau sy'n cael eu cyhoeddi'n flynyddol, er enghraifft Gwerthusiad Perfformiad Blynyddol yr Arolygaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru, i gynnwys yr adroddiad diweddaraf yn unig.
- 4.2 Mae hyn ar y tyb y byddai unrhyw beth sydd heb ei gyfarch yn yr adroddiad blaenorol yn cael ei gynnwys yn yr adroddiad diweddaraf.

5. Argymhellion

- 5.1 **Bydd angen i'r pwyllgor ystyried a yw'r cynigion ar gyfer gwella yn adroddiadau'r archwilwyr allanol a restrir yn Atodiad I wedi eu gweithredu, gan benderfynu os ydyw am alw unrhyw fater i mewn am ystyriaeth bellach, unai i'r pwyllgor llawn neu'r Gweithgor Gwella Rheolaethau.**
- 5.2 **Ystyried a oes angen cynnwys adroddiadau blynyddol hanesyddol yn y rhestr i'w gwirio ai peidio.**